

HRVATSKA MISAO

PREDPLATA ZA ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU GODIŠNJE K 14th,
POLUGODIŠNJE I TROMJESOĆNO SURAZMJEĆNO, MJESEĆNO
K 2:50. — POJEDINI BROJ 10 PARA. — OGLASI PO CIJENIKU.
PLATIVO I UTUŽIVO U ŠIBENIKU.

- IZLAZI SVAKI DAN -
::: TELEFON BR. 74. — ČEKOVNI RAČUN 129.871. :::

UREDNIŠTVO I UPRAVA NALAZE SE NA TRGU SV. FRANE IZA
OBČIN. PERIVOJA. — VLASTNIK, IZDAVATELJ I ODGOVORNJI
UREDNIK JOSIP DREZGA. — TISAK: HRVATSKA ZADRUŽNA
TISKARA U ŠIBENIKU, U.Z.S.O.J.

GOD. II.

BR. 125

ŠIBENIK, subota 17. listopada 1914.

Belgijska obala u njemačkim rukama.

Obala Belgije osvojena.

Zauzeće Bruegge i Ostende.

BERLIN, 16. listopada. Veliki glavni kvartir sa općuje:

Naše su čete zaposjele dne 14. ov. mj. Bruegge. Dne 15. ov. mj. zaposjele su Ostende.

U ruskoj Poljskoj.

Bitka kod Lycka.

BERLIN, 16. listopada. Veliki glavni kvartir javlja:

Rusi su dne 14. ov. mj. pokušali da ponovno zapođednu Lyck. Napadaji neprijateljski bili su suzbiveni. Naše je ruke pao 800 zarobljenika, tri puščana stroja i jedan top.

U GALICIJI.

BEĆ, 16. listopada. Službeno se saopćuje:

Na našem čitavom frontu od Starog Sambora do ušća Sana bojevi trajali su i jučer.

Poraz Rusa.

BEĆ, 16. listopada. U dolini Crnog Sistriha uzmičeće ruske čete bile su kod Rafilova poražene. Neprijatelj je bačen prama Zielowu.

U UGARSKOJ.

BEĆ, 16. listopada. U Marmaroškoj županiji naši odjeli, koji tjeraju neprijatelja, zauzeli su Raho.

U FRANCUSKOJ.

Borbe oko Reimsa.

BERLIN, 16. listopada. Francuske čete poduzeće žestoke navale u okolišu sjeverno od Reimsa, ali su bile suzbivene.

+ Di San Giuliano

RIM, 16. listopada. Ministar vanjskih posala markiz Di San Giuliano danas popodne je preminuo.

Di San Giuliano je već dulje vremena bio bolestan. U dva navrata imao je da vodi talijansku vanjsku politiku, a savez sa Njemačkom i Austrijom bio mu ugaljnim kamenom. Vodstvo vanjskih posala preuzeo će valjda sam ministar predsjednik Sandra, naravski u dosadanjem smjeru.

Ekspedicija tripolitaka izvedena je za vladavine markizata Di San Giuliano, koji je znao političku konstelaciju evropsku tako stvoriti, da je Italija svoje pogibeljno i težko poduzeće mogla obaviti uz privolu svih velesila, bilo otvorenu ili mučku.

Zagreb kolo vodi...

Ranjenici, koji dolaze iz zagrebačkih bolница, puni su hvale i udjivanja nad prijestolnicom hrvatskoga. Čuli smo ih, i takove kojima narodno osjećaj nisu s nama jedni, pričati o Zagrebu ushitom i mnogi su kojima je žao, što su ostavili ono grijezdo samaritanstva i domovinske ljubavi.

Zagreb je shvativ današnju vojnu, onu mu je popularna, kao nešto što je bilo neizbjegivo, što je moralno doći samo po sebi. Prešlo između hrvatske i velikosrpske postao je neukloniv onaj isti čas, kada je srpsko, osjećajući se u našim zemljama doista jakim, počelo svoje težnje isticati sve otvorenije, sve napadnije. A zagrebčani, kao i banovčani upore, kolikog dobrih djelem bili pristalice kulturnog jedinstva južnih Slavena, nisu nikada osjećaj slavenske, dočito jugoslavenske, solidarnosti pokrivali političkim pojmom.

Zagreb je naime, kraj svih peripecija u političko-ustavnom životu, ostao u uvjek dijet staroga Griča, onog Šenonog i Tkalcicevog dobročudnoga, srednjovječnoga, gostoljubivoga, nasmješljivoga, sa svojim čehovima i svojim originalnim tipovima, koji se „punta“ proti ovome i onome, a koga već prava instalacija banova sa tradicionalnim na ražnju pečenim volom udobrovali.

Vojna proti Srbiji i srpsku učinila je, da su u jedan mah sve ograde medju Hrvatima pale; zaboravio se i na neispunjeno zakonite narodne težnje, na počinjane nepravde, i sve je listom potvrdilo da vrši svoju dužnost.

Zagreb je sav ili u ratu ili ratom zaukljen. Odruševljenje, glazbe, barjadi, cvijeće prate vojake što u boji polaze pjesmom na usnaštu, radošću u srcu. Kakvini li "ek razpoloženjem" primaju zagrepčani ranjenike, kakav li tek melem imaju za jutnake "vraže divizije", kako je hrvatsko domobranstvo okrštio blagopokojni naslijednik prijestolja nadvojvoda Frano Ferdinand! Zagreb čitav, i službeni i gradjanški, živi za svoje vojake. Za sve se je Zagreb znao pobrinuti, bilo sakupljanjem prjenosu u rasne ratne dobrovitne svrhe, bilo brigom za obitelji siromašnih ratnika, bilo njegovanjem ranjenih i bolestnih, a sve to od srca, bez birokratske ukočenosti, bez zbiljoubljene prisilnosti. Sve prima ranjenika srecem na dlanu, njeguje ga, tetosi i mazi nudeći ga zdravom okreponom, svako-

vrstnim djakonijama i zavodljivim, bodrećim smješkom na usnama. Hoće li se ranjeniku u kazalište, koncerte i razne zabave, onaj dražestin, "hercig" smiješak odgovara: "plaćeno je". Hoće li mu se jela i pića, to nezna kako da udovolji svestranom nudjenju i prijaznosti. Ide li u dučan, da si nakupuje potrebito, eto mu i rubenine i odijela, a onaj mili smiješak opet odgovara: "plaćeno je".

Tko da nabroji čudesna samaritanstva i domovinske ljubavi koja Zagreb čini? Onamo juri bicići, a na njemu se vozi mladić četrnaest godina i raznasa brzave: zamjenjuje dobrovoljno raznašaću koji je morao ići u boji. Srednjoškolska mlađe organizirala je skautska društva za mnogovrstnu pripomo u obavljanju službe, za njegovanje ranjenika itd. Onamo opet juri tramway, a vodi ga žena: zamjenjuje dobrovoljno konduktoru, koji morao u boji, a ostavio mnogobrojne obitelj u nestaci. Sve se takmi, to mužko to žensko, u ljubavi prama iskrnjenu i miloči.

Rat proti srpsku primjenj je u Banjini kô prava kriza vojna. Što nije duga vojnička dužnost, pohrillo je u dobrovoljačke legije pod zastavama trobojnim izveznenim ljubavlju, nježnošću i uzdasima Hrvatica.

Zagreb je za kulturno jedinstvo južni Slavena bio dio sve. Od ilirskih vremena am, dakle već punih 80 godina, žrtvovala je Hrvatska mnogo od svoga individualista u korist misli jugoslavenske. Nakon skoro jednog vijeka sjetila se Srbija da je i njena dužnost nešto porudit u tom smislu. I počinje je — zasjednim, izdajničkim radom, kako bi hrvatstvo i hrvatske zemlje poklopila velikosrpskom. Atentat u Sarajevu je namijenjen i hrvatstvu, u koliko blagopokojni naslijednik prijestolja bilaže smatran zatočnikom trizilja, ideja koja je sve osovine razloga držati ga. Odpor se nema mjeriti po fortovima, nego po snazi posadne vojske. Ali jake su čete samo na dugoj fronti proti njemačkim poljskim utvrdama. Dakle pod Reimsa ne bi bio od nikakove važnosti.

Razbojstvo nemogu nikako da sazidaju sretnu budućnost jednoga naroda. Ovo danas mora da uvidaju i oni nesretnici, koji za svoje nedjelo odgovaraju pred sarajevskim sudom.

Srbijanci posegli su na najskrajnju sredstvom: njihove vojne glazbe sviraju hrvatsku himnu, ne bi li tim nagnali hrvatske vojnike na ubunu. Ali ni ti srnski glasovi više ne pomažu; velikosrpska ideja pokopana je za uvijek.

Danas, više nego igla oči i srca Hrvata uputa su u Zagreb; danas, više nego igda, prama onoj našoj Florenci idu sve naše težnje, kulturne i državopravne. A Zagreb je osjeća, i zato, stari junak, i sada kolo vodi, veleban i ponosit, medju prvi-

liu ruku. Ovo se je zbivalo 15. ill. 16. rujna.

Nas dvanest ranjenika poslao u Ugarsku. Putem u željenici djevojke povijale name rane.

Ranjenik završava svoje pismo ovim riječima: „Draga moja braćo, nemajte se ništa pripadati, nego junački napred! Mi, ako ozdravimo, opet ćemo u vatru. Imam majku, ženu i djecu; ja ih ostavljam s Bogom! Za moga ču car opet moju krv proti, kaka sam ju već jednom prolito. U boji proti dušmanu koji nas davi! Zivio Franjo Josip I.“

Sarajevski atentat pred sudom.

U svom preslušanju optuženi Princip nadalje kaže da je na dan atentata primio bombe i oružje u stanu Ilicu u Sarajevu i da je ovo razdijeljilo između zaverenika. Kada je Princip poslije prve esplozije bombe vidio uhapšenje Ćabrinovića, htio je ubiti najprije njega, pa sebe. Ali većka stiška naroda užadržala ga je od toga. Kad je video da atentat nije uspio, čekao je nadvojvodu da se povrati u vjećnice. Na zakretu Franja Josipa ulice ispalio je iz neposredne blizine dva hitca da ubije nadvojvodu. Princip priznaje da je imao odnosa sa Narodom Obranom u Beogradu.

Optuženi Grabež priznaje da je prožet nacionalističko radikalnim idejama. Njegov je ideal bio: ujedinjenje jugoslovenskih zemalja pod srpskim gospodstvom, otcijepljem Bosne od Monarhije, ili ratom ili revolucijom.

Mrzio je nadvojvodu naslijedniku, je nadvojvoda, po mišljenju beogradskih krugova, bio zapreka ujedinjenju Srba. O atentatu Grabež je najprije govorio sa Principom, kasnije sa Ćabrinovićem, Po njegovu mišljenju hrvatski krivak je Čiganović. Poslije atentata htio je Grabež uteći, ali je uhapšen na putu za Višegrad. On je imao čvrstu namjeru da ubije naslijednika. Motiv te namjere bio je jedino i samo velika srpska ideja, čijemu ostvarenju ometao je nadvojvoda, po mišljenju dobivenom u Beogradu. Vogja cijelogod poduzeća bio je Princip.

Dok su svi zaverenici iskazali u procesu glavno stanovište, kao i u istraži, dotele bivši učitelj Ilic, kasnije bankovni činovnik i novinar, daje kako mizernu sliku pokušajem da oslabi pozitivne izjave date u istražnom zatvoru, a na svaku pitanje odgovara sa stereotipnim: „Ja neznam ništa“. Za Ilicu se drži da je on prenio oružje i bombe u Sarajevu i držao sakrivene u svom stanu, a dan prije atentata razdijelio među zaverenike.

On se izgovara da je mislio, da će zaverenici odustati od plana, ali priznaje da je poučavao zaverenike Čukiću i Popoviću, koje je on sam nagovorio, u rabljenju bomba. Optuženi Vaso Ćabrinović priznaje namjeru umorstva, a kao motiv ističe mišljenje srpskih krugova koji su u nadvojvodi gledali neprijatelja Srbiju.

KRONIKA.

Od Hrvata su zapovjednici armada: Borović, Ljubić, Frank i Puhalo. K ovima pridolazi general Čicerić, koji je imenovan adutlatom generala Schemue. Čicerić je bio u rusko-japanskom ratu kao jedini austrijski štapski časnici.

Baveći se vojničkim položajem parniži "Temp" piše: Njemačka navalna kod Roje i pojava njemačkog konjanističkog sjeverno od Lille uznemirile mnoge Francuze. Mi na to primjećujemo, da pobjeda ne ovisi o pravili na jednoj točki, nego osobito o moralnoj i materijalnoj inferiornosti jednog od dvojice protivnika.

Baveći se dalje bombardovanjem Reimsa, "Temp" piše, da odlučujuće upriva na konačni rezultat. Ako nema mogućnosti, da se jedno mjesto može na dugu braniti, nema razloga držati ga. Odpor se nema mjeriti po fortovima, nego po snazi posadne vojske. Ali jake su čete samo na dugoj fronti proti njemačkim poljskim utvrdama. Dakle pod Reimsa ne bi bio od nikakove važnosti.

"Frankfurter Zeitung" javlja iz Pariza: Prema jednoj vesti "Petit Journala" iz Bordeauxa već je utančena između Francuske i Njemačke izmjena zaborljivina.

Odkada je Antwerpen bombardovan, Pariz je i opet bježe iz grada u velikom broju. Ljudi, koji su se nedavno povratili u Pariz, opet su odputovali.

Bukareštanški dopisnik peštanskog "Az Esta" javlja na temelju informacija, koje je izhodio kod mjerodavnih rumunjskih političkih krugova, da će Rumunjska bezuvjetno ostati neutralnom. List ministra Jascha "Oponia" veli: Rumunjska ne će nikada zaboraviti, da napredne i prevar svoje industrije i trgovine imade isključivo zahvaliti Njemačkoj i Austro-Ugarskoj. Od Rusije Rumunjska nije dobila nijednoga filira a nema ni buduće od nje što očekivati.

Tajanski je vlada opet odredila da daljnja naoružavanja i to za kupnju vojsku 160 milijuna, a za mornaricu 17 milijuna lira. Time je svota, koja je odobrećena za naoružanje od početka svjetskog rata dosegla visinu od 358 milijuna lira.

"Südslavische Korrespondenz" javlja iz Sofije: "Utro" donosi, da je grčka vojna uprava već pred dva tjedna na bugarskoj granici podigla utvrde. Nikomu nije dozvoljeno prelaziti granice.

Beogradska "Tribuna" javlja: Sa sažimanjem morano konstatovati, da su se posljednje vrijeme opet desili mnogobrojni slučajevi bijegova u srpskoj vojsci. Mnogi granici podigli utvrde. Nikomu nije dozvoljeno prelaziti granice.

Na braču Buxton, Engleze koji su agitali po Rumunjskoj proti Trojnom savezu, prigodom sprovoda kralja Karola ispalio je neki mladoturčin četiri hitca te ih teško ranio.

PREDPLAĆUJTE SE NA HRVATSKU MISAO.

Knin-Prijedor

vozni red Steinbeisove željeznice valjan
od 10. listopada 1914.

Vlak 2.

Knin	odl. 1 00	pop.
Štrmica	odl. 2 00	"
"	odl. 2 10	"
Tiškovac	odl. 3 10	"
"	odl. 3 20	"
Vaganj	odl. 4 16	"
"	odl. 4 30	"
Hrnjadi	odl. 5 03	"
"	odl. 5 10	"
Drvar	odl. 6 10	več.

Prenočenje.

Drvar	odl. 6 00	pr.p.
Spitzer	odl. 6 30	"
"	odl. 6 40	"
Pasjak	odl. 7 08	"
"	odl. 7 10	"
Ostrelj	odl. 7 56	"
"	odl. 8 10	"
Srnetica	odl. 9 34	"
"	odl. 9 44	"
Bravsko	odl. 11 15	"
"	odl. 11 25	"
Grmec	odl. 12 29	"
"	odl. 1 18	"

Križanje s vlakom 1.

Sanica	odl. 2 54	"
"	odl. 3 04	"
Čaplike	odl. 4 06	"
"	odl. 4 40	"
Sanskimost	odl. 4 25	"
"	odl. 4 40	"
Prijedor	odl. 5 50	"

Vlak 1.

Prijedor	odl. 8 30	pr.p.
Sanski most	odl. 9 40	"
"	odl. 10 00	"
Čaplike	odl. 10 17	"
"	odl. 10 20	"
Sanica	odl. 11 27	"
"	odl. 11 40	"
Grmeč	odl. 1 16	pop.
"	odl. 1 30	"

Križanje s vlakom 2.

Bravsko	odl. 2 34	"
"	odl. 2 44	"
Srnetica	odl. 4 15	"
"	odl. 4 30	"
Ostrelj	odl. 5 54	"
"	odl. 6 10	"
Pasjak	odl. 6 56	"
"	odl. 6 57	več.
Drvar	odl. 7 48	"
"	odl. 7 00	pr.p.

Nabavljanje umjetnog gnoja.

Bez upotrebljavanja umjetnog gnoja racionalno gospodarstvo nema smisla. Da dođuće godine naša Monarhija ne bi pokazala nepravilno nazadovanje berbe, treba svuda gdje se je upotrebljavao umjetni gnoj i ove jeseni, kao i dođuće projeće upotrebiti.

Ne stoji u interesu svakog i pojedinog, već je u interesu države, da dođuće godine imademo obilno hleba, grožđa i t. d., a životinje obilno krme. Stoga je domorodna dužnost svakog poljodjelca, da nastoji, u koliko dopušta stanje, da ne izostavi upotrebljavanje umjetnog gnoja.

Što se tiče pojedinih vrsta gnoja, kao kalijevih, nije moguće točno predviđeti kad će moći pošiljke slijediti (kalijeva gnojiva dobivaju se iz Njemačke), dokim fosfatnih gnojiva opstoji u našoj Monarhiji na raspoređenju.

Glede dušičnih gnojiva imademo vapani dušik (kalcijsianamid), koji se pravi u tvornicama Anonimnog društva za ukoriščivanje vodenih sila Dalmacije (Sufid) u Šibeniku i Dogmatu. Dakle, domaća industria, koji gnoj prednjači vrstom, a i cijenom mnogom jeltinjom od Sumporog kiselog amoniaka, kao i od svih drugih gnojiva koji su se dovražili iz inozemstva. Kaš n. pr. čilska salnitra, koja se nade ne može uvažati.

Danas je poznato, da dobra žetva ovisi osobito od dušičnih gnojiva, pak nas to veseli, jer će tako poljodjelci naše Monarhije osvjeđeni se, onđe gdje se nije dosad upotrebljavao, o djelovanju našeg Vapnenog dušika (kalcijsianamida), koga neće propusiti upotrebili mjesto čilske salnitre i sumporog kiselog amoniaka u domaćem gospodarstvu i dati mnprvenstvo. Uslijed mnogobrojnih pokušaja, izvedenih na svim usjevima i vrstama zemlje, ustanovilo se je, da je

njegovo djelovanje iznad svakog očekivanja dalо vanredne prirode, što je doprinijelo, kao n. pr. da se je u području Šibenskog kotara potrošilo u minuloj godini 25 vagona samog cianamida, osim ostalih gnojiva, pa je prirodni bi kod sviju trostruk do nepognjenjenih usjeva, a sve velikim zauzimanjem i sudjelovanjem našeg spremnog strukovnjaka gosp. c. k. obil. učit. polj. Vinka Anzulovića.

Glede uporabe to je već svakom poznato u Dalmaciji, Bosni-Hercegovini, a u slučaju da nije, slobodno se svaki može na nas obratiti, bilo usmeno ili pismeno. Stojimo na raspolaganju i sa poučnim knjižicama bezplatno, jer je to naša dužnost, kao jedinih zastupatelja Sufida i Kalsyndikata i za narudžbe sadržane u našem cjeniku.

Grubišić & Comp.

KONJ

dobar, prodaje se. Obavijesti daje
uprava našega lista.

U našem skladištu imademo na prodaju vunenih pokrivača dobre vrsti.

Ivanjske naručbe izvršujemo.
Prva dalmatinska tvornica prediva i tkala
PAŠKO RORA i drug
ŠIBENIK.

NAJMODERNIJE POSJETNICE
IZRADUJU
HRVATSKA ZADRŽA TISKARA U ŠIBENIKU
U. Z. S. O. J.

Na znanje onima, koji sebe ili djecu na život osigurati žele. Prije nego se osiguraju kod tudih zavoda, neka dadu prvenstvo našem jedinom domaćem zavodu

„CROATIA“

koji ima razne cienike uz povoljne uvjete; razjašnjenja i upute rado daje Zastupstvo

KOPANI & MILKOVIC
.. ZADAR .. DALMACIA ..

Zavod također preuzima osiguranja proti požaru.

.. POLJODJELSKA .. ZAJMOVNA BLAGAJNA

Zadruga uknjižena na neograničeno jamstvo
u Šibeniku.

Ukamačuje novac na uložne knjižice uz

5%

HRVATSKA ZADRŽA TISKARA ŠIBENIK

UKNJIŽENA ZADRUGA SA OGRIČENIM JAMSTVOM

(Dr. A. DULIBIĆ I DRUG)

OBSKRBLJENA JE SVIM MATERIJALOM, TAKO DA JE U STANJU TOČNO, BRZO, U MODERNOJ SLOGU TE UZ VEOMA UMJERENE CIJENE IZRADJIVATI SVE RADNJE SPADAJUĆE U TISKARSKU STRUKU.

IZRADJUJE POIMENCE POSJETNICE, TRGOVACKE MEMORANDUME, RAČUNE, NASLOVNE LISTOVE, TRGOVACKE I SLUŽBENE OBVOJE, VJENČANJE KARTE, PLESNE I DRUGE ZABAVNE POZIVE I PROGRAME, OSMRTNICE, CIJENIKE, JESTVENIKE I T. D. I. T. D.

VELIKO SKLADIŠTE TISKANICA ZA OBĆINE I ŽUPSKE UREDE.

PRODAJA RAZNOVRNOG ČISTOG PAPIRA I OBVOJA.

Da postigneš obilan prirod svoga rada na poljodjelskom polju morati ćeš pognojiti svoje usjeve, vinograde, masline, voćna stabla i t. d. sa

40% Kalijevom soli ili kainiton
15-16% Kalcijsianamidom
16-21% Thomasovom drozgom

i to prama uputama koje svaki može da zatraži бесплатно kod podpisane, bilo ustneno ili pismeno. Ista tvrdka zanimanjima dijeli poučne knjižice o uporabi gnojiva za sve kulture, te prema zahtjevu drži i specijalna predavanja. Ove tri vrsti daju isti uspjeh, kao KAS i cjenjene od istoga.

Ova gnojiva dobivaju se izključivo kod podpisane tvrdke, kao jedini i glavni zastupatelj i razpacačao, i to prama ujetima postavljenim od tvornica.

GRUBIŠIĆ & Comp. Šibenik.
(brzog javni naslov GRUBARES — telefon br. 56)

RNJI GOVEŽNICA HRVATSKE ZADRŽNE TISKARE U ŠIBENIKU ::

u. z. s. o. j. (Dr. ANTE DULIBIĆ I DRUG).

UEZUJE DUGOTRAJNO I SOLIDNO SVAKE VRSTI UVEZA, KAO: PROTOKOLE, MISSALE, MOLITVENIKE I SVE U TU STRUKI SPA- DAJUĆE RADNJE CIENE UMJERENE. IZRADBA BRZA I SOLIDNA.

Domaće vijesti.

Ukinuće čirilice u Banovini. Nekidan smo javili, da je hrvatska vlast ukinula čirilicu u pučkim školama, osim za grčko-islamske i to za vjerouanak. Sada se obavljaju naredba, kojom se ukida pouka u čitanju i pisanju čiriličnim pismenima u srednjim, strukovnim školama, te u učiteljstima i višim pučkim školama u krajevinama Hrvatske i Slavonije. Čiriličnim pismenima tiskana štiba u hrvatskim čitankama dalje se više neće trpteti. Pismeni hrvatske zadeće i sve pravne radnje imadu se samo latinski pismenima izraditi. Čirilска pismena više neće se učiti.

Vatra na brodogradilištu u Tržiću. Dne 14. ov. mj. pojavila se na brodogradilištu u Tržiću velika vatra. Škoda je vrlo velika.

Grad i okolica.

Koncerat za „Crveni Krst“ obdržat će se sutra u kazalištu Mazzoleni. Kako je i s umjetničkog pogleda ovaj koncerat prava sensacija, to je kazalište bilo u čas rasprodano.

Šibenska Glazba udarati će većeras u 7 sati pred biskupskom palatom u počast presv. Biskupu prigodom sutrašnjeg sretnog imendana.